

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 1 sierpnia 2022 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Wspólna polityka w dziedzinie azylu – Kryteria i mechanizmy ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej – Rozporządzenie (UE) nr 604/2013 (Dublin III) – Wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej złożony przez małoletniego w państwie członkowskim jego urodzenia – Rodzice tego małoletniego, którzy wcześniej uzyskali status uchodźcy w innym państwie członkowskim – Artykuł 3 ust. 2 – Artykuł 9 – Artykuł 20 ust. 3 – Dyrektywa 2013/32/UE – Artykuł 33 ust. 2 lit. a) – Dopuszczalność wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej i odpowiedzialność za jego rozpatrzenie

W sprawie C-720/20

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Verwaltungsgericht Cottbus (sąd administracyjny w Chociebużu, Niemcy) postanowieniem z dnia 14 grudnia 2020 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 24 grudnia 2020 r., w postępowaniu:

RO, reprezentowana przez przedstawiciela ustawowego,
przeciwko

Bundesrepublik Deutschland,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, L. Bay Larsen, wiceprezes, A. Arabadjiev, A. Prechal, K. Jürimäe, S. Rodin, I. Ziemele i J. Passer (sprawozdawca), prezesi izb, M. Ilešič, M. Safjan, D. Gratsias, M.L. Arastey Sahún, M. Gavalec, Z. Csehi i O. Spineanu-Matei, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Richard de la Tour,

sekretarz: D. Dittert, kierownik wydziału,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 14 grudnia 2021 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu RO, reprezentowanej przez przedstawiciela ustawowego – V. Gerloff, Rechtsanwalt,

* Język postępowania: niemiecki.

- w imieniu rządu niemieckiego – J. Möller i R. Kanitz, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu belgijskiego – M. Jacobs i M. Van Regemorter, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu włoskiego – G. Palmieri, w charakterze pełnomocnika, którą wspierała W. Ferrante, avvocato dello Stato,
- w imieniu rządu niderlandzkiego – M.K. Bulterman A. Hanje, M.J. Langer i M.A.M. de Ree, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu polskiego – B. Majczyna, w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej – C. Cattabriga, L. Grønfeldt i C. Ladenburger, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 24 marca 2022 r.,

wyduje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (Dz.U. 2013, L 180, s. 31, zwanego dalej „rozporządzeniem Dublin III”), a w szczególności art. 20 ust. 3 tego rozporządzenia, oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (Dz.U. 2013, L 180, s. 60, zwanej dalej „dyrektywą w sprawie procedur”), a w szczególności art. 33 ust. 2 lit. a) tego aktu.
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy RO, osobą małoletnią, reprezentowaną przez przedstawiciela ustawowego, a Bundesrepublik Deutschland (Republiką Federalną Niemiec) w przedmiocie odrzucenia jako niedopuszczalnego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej tej osobie małoletniej, która urodziła się w tym państwie członkowskim i której rodzicom oraz pięciorgu rodzeństwa przyznano przed jej urodzeniem ochronę międzynarodową w innym państwie członkowskim.

Ramy prawne

Prawo Unii

Rozporządzenie (WE) nr 343/2003

- 3 Artykuł 16 ust. 1 lit. c) rozporządzenia Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego (Dz.U. 2003, L 50, s. 1), stanowił:

„Państwo członkowskie odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu na podstawie niniejszego rozporządzenia jest zobowiązane do [...] przyjęcia z powrotem, na warunkach ustanowionych w art. 20, wnioskodawcy, którego wniosek jest rozpatrywany i który przebywa nielegalnie w innym państwie członkowskim”.

- 4 Rozporządzenie nr 343/2003 zostało uchylone i zastąpione rozporządzeniem Dublin III.

Rozporządzenie Dublin III

- 5 Motywy 4, 5 i 14 rozporządzenia Dublin III stanowią:

„(4) W konkluzjach z Tampere stwierdzono [...], że [wspólny europejski system azylowy (WESA)] powinien zostać uzupełniony, w krótkim terminie, o precyzyjną i sprawną metodę ustalania, które państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu.

(5) Metoda taka powinna być oparta na kryteriach obiektywnych i sprawiedliwych, zarówno dla państw członkowskich, jak i dla zainteresowanych osób. W szczególności powinna ona umożliwiać szybkie ustalenie odpowiedzialnego państwa członkowskiego, tak by zagwarantować skuteczny dostęp do procedur udzielania ochrony międzynarodowej i nie powinna zagrażać celowi, jakim jest szybkie rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej.

[...]

(14) Zgodnie z europejską Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności [podpisaną w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r.] oraz zgodnie z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej, w stosowaniu niniejszego rozporządzenia jednym z priorytetów państw członkowskich powinno być poszanowanie życia rodzinnego”.

- 6 Rozporządzenie Dublin III ustanawia, zgodnie z brzmieniem jego art. 1, „kryteria i mechanizmy ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca”.

7 Artykuł 2 tego rozporządzenia, zatytułowany „Definicje”, przewiduje:

„Na użytek niniejszego rozporządzenia:

[...]

c) »wnioskodawca« oznacza obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, który złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, w odniesieniu do którego nie została jeszcze podjęta prawomocna decyzja;

[...]

f) »beneficjent ochrony międzynarodowej« oznacza obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, któremu przyznano prawo do międzynarodowej ochrony zdefiniowanej w art. 2 lit. a) dyrektywy [Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (Dz.U. 2011, L 337, s. 9)];

g) »członkowie rodziny« oznaczają – o ile rodzina istniała już w kraju pochodzenia – następujących członków rodziny wnioskodawcy, którzy przebywają na terytorium państw członkowskich:

[...]

– jeżeli wnioskodawca jest małoletnim i nie pozostaje w związku małżeńskim – ojciec, matka lub inna dorosła osoba odpowiedzialna za wnioskodawcę z mocy prawa lub zgodnie z praktyką państwa członkowskiego, w którym ta dorosła osoba przebywa,

[...]”.

8 Rozdział II wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Zasady ogólne i zabezpieczenia”, mieści w sobie między innymi art. 3, noszący z kolei tytuł „Rozpatrywanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej”, którego ust. 1 i ust. 2 akapit pierwszy stanowią:

„1. Państwa członkowskie rozpatrują każdy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej złożony przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca który składa wniosek na terytorium jednego z nich [...]. Wniosek jest rozpatrywany przez jedno państwo członkowskie, którym jest państwo, które kryteria wymienione w rozdziale III wskazują jako odpowiedzialne.

2. W przypadku gdy nie można wyznaczyć odpowiedzialnego państwa członkowskiego na podstawie kryteriów wymienionych w niniejszym rozporządzeniu, odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu jest pierwsze państwo członkowskie, w którym wniosek ten został złożony.

[...]”.

9 Rozdział III rozporządzenia Dublin III, zatytułowany „Kryteria ustalania odpowiedzialnego państwa członkowskiego”, zawiera między innymi art. 7, 9 i 10 tego rozporządzenia.

- 10 Artykuł 7 owego rozporządzenia, zatytułowany „Hierarchia kryteriów”, stanowi w ust. 1:
„Kryteria ustalania odpowiedzialnego państwa członkowskiego stosuje się w kolejności, w jakiej są one wymienione w niniejszym rozdziale”.
- 11 Artykuł 9 rozporządzenia Dublin III, zatytułowany „Członkowie rodziny będący beneficjentami ochrony międzynarodowej”, stanowi:
„W przypadku gdy wnioskodawca ma członka rodziny – bez względu na to, czy rodzina została założona jeszcze w kraju pochodzenia – któremu zezwolono na pobyt jako beneficjentowi ochrony międzynarodowej w państwie członkowskim, to państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, pod warunkiem że zainteresowane osoby wyrażą taką wolę na piśmie”.
- 12 Artykuł 10 tego rozporządzenia, opatrzony tytułem „Członkowie rodziny, którzy złożyli wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej”, stanowi:
„Jeżeli wnioskodawca ma w państwie członkowskim członka rodziny, którego wniosek nie stał się jeszcze przedmiotem pierwszej decyzji co do istoty w tym państwie członkowskim, to państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, pod warunkiem że zainteresowane osoby wyrażą taką wolę na piśmie”.
- 13 Rozdział IV wspomnianego rozporządzenia, noszący tytuł „Osoby zależne oraz klauzule dyskrecjonalne”, zawiera między innymi art. 17, zatytułowany „Klauzule dyskrecjonalne”, którego ust. 2 stanowi:
„Państwo członkowskie, w którym złożono wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej i które prowadzi postępowanie w sprawie ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego, lub odpowiedzialne państwo członkowskie może w dowolnym momencie, zanim zostanie podjęta pierwsza decyzja co do istoty, zwrócić się do innego państwa członkowskiego o przejęcie wnioskodawcy, by połączyć wszelkie osoby należące do rodziny ze względów humanitarnych opartych w szczególności na względach rodzinnych lub kulturowych, nawet jeśli to inne państwo członkowskie nie jest odpowiedzialne zgodnie z kryteriami ustanowionymi w art. 8–11 oraz 16. Osoby zainteresowane muszą wyrazić zgodę na piśmie.
[...].”
- 14 Rozdział VI owego rozporządzenia, zatytułowany „Postępowania w sprawie przejęcia i wtórnego przejęcia”, zawiera w sekcji I, opatrzonej tytułem „Wszczęcie postępowania”, art. 20, który nosi ten sam tytuł co rzeczona sekcja i stanowi:
„1. Postępowanie w sprawie ustalania odpowiedzialnego państwa członkowskiego wszczyna się, gdy tylko wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej zostanie po raz pierwszy złożony w państwie członkowskim.
2. Wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej uważa się za złożony, jeśli formularz przedłożony przez wnioskodawcę o lub sprawozdanie przygotowane przez organy dotarły do właściwych organów zainteresowanego państwa członkowskiego. W przypadku gdy wniosek nie został złożony na piśmie, okres między deklaracją zamiaru a przygotowaniem sprawozdania powinien być możliwie jak najkrótszy.

3. Do celów niniejszego rozporządzenia status małoletniego towarzyszącego wnioskodawcy i odpowiadającego definicji członka rodziny jest rozpatrywany nieodłącznie od statusu tego członka jego rodziny przez państwo członkowskie odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej temu członkowi rodziny, nawet jeżeli małoletni sam nie jest wnioskodawcą, o ile najlepiej zabezpiecza to jego interesy. W identyczny sposób traktowane są dzieci urodzone po przyjeździe wnioskodawcy na terytorium państw członkowskich, bez potrzeby wszczęcia nowego postępowania w celu ich przejęcia.

[...]”.

- 15 Sekcja II tego rozdziału VI, zatytułowana „Postępowanie w sprawie przejęcia”, obejmuje między innymi art. 21, sam noszący tytuł „Złożenie wniosku o przejęcie”, który przewiduje w ust. 1 akapit pierwszy:

„W przypadku gdy państwo członkowskie, w którym został złożony wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, uznaje, że inne państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku, może, tak szybko jak to możliwe, i w każdym przypadku w ciągu trzech miesięcy od daty złożenia wniosku w rozumieniu art. 20 ust. 2 zwrócić się do innego państwa członkowskiego o przejęcie wnioskodawcy”.

Dyrektywa w sprawie procedur

- 16 Zgodnie z motywem 43 dyrektywy w sprawie procedur:

„Państwa członkowskie powinny rozpatrzyć wszystkie wnioski pod względem merytorycznym, to jest ocenić, czy dany wnioskodawca kwalifikuje się do udzielenia mu ochrony międzynarodowej zgodnie z [dyrektywą 2011/95], z wyjątkiem przypadków, w których niniejsza dyrektywa stanowi inaczej, w szczególności w przypadku, gdy można zasadnie przypuszczać, że inne państwo rozpatrzyłoby wniosek lub zapewniłoby wystarczającą ochronę. W szczególności państwa członkowskie nie powinny być zobowiązane do merytorycznej oceny wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w przypadku, gdy kraj pierwszego azylu przyznał wnioskodawcy status uchodźcy lub inną wystarczającą ochronę, a wnioskodawca będzie podlegał readmisji do tego kraju”.

- 17 Artykuł 33 tej dyrektywy, zatytułowany „Wnioski niedopuszczalne”, przewiduje:

„1. Oprócz przypadków, w których wniosek nie jest rozpatrywany zgodnie z rozporządzeniem [Dublin III], od państw członkowskich nie wymaga się oceny, czy wnioskodawca kwalifikuje się do objęcia go ochroną międzynarodową zgodnie z dyrektywą [2011/95], w przypadku gdy wniosek jest uznany za niedopuszczalny na mocy niniejszego artykułu.

2. Państwa członkowskie mogą uznać wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny wyłącznie, jeżeli:

- a) inne państwo członkowskie udzieliło już ochrony międzynarodowej;

[...]”.

Prawo niemieckie

- 18 Paragraf 29 ust. 1 pkt 1 lit. a) Asylgesetz (ustawy o prawie azylu) z dnia 26 czerwca 1992 r. (BGBl. 1992 I, s. 1126), w brzmieniu opublikowanym w dniu 2 września 2008 r. (BGBl. 2008 I, s. 1798), zatytułowany „Wnioski niedopuszczalne”, stanowi:

„1. Wniosek o udzielenie azylu jest niedopuszczalny, gdy:

1) inne państwo jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu

a) zgodnie z [rozporządzeniem Dublin III] [...];

[...]”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 19 W dniu 19 marca 2012 r. rodzice i pięcioro rodzeństwa skarżącej w postępowaniu głównym, będący obywatelami Federacji Rosyjskiej, otrzymali status uchodźcy w Polsce.
- 20 W grudniu 2012 r. opuścili terytorium tego państwa członkowskiego, aby udać się do Niemiec, gdzie złożyli wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej.
- 21 W dniu 25 kwietnia 2013 r. Republika Federalna Niemiec zwróciła się do Rzeczypospolitej Polskiej o wtórne przejęcie tych osób na podstawie art. 16 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 343/2003.
- 22 W dniu 3 maja 2013 r. Rzeczpospolita Polska odmówiła nadania dalszego biegu temu wnioskowi z tego powodu, że wspomnianym osobom przyznano już ochronę międzynarodową na jej terytorium.
- 23 Decyzją z dnia 2 października 2013 r. Republika Federalna Niemiec odrzuciła wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej tych samych osób jako niedopuszczalne ze względu na status uchodźcy, który osoby te uzyskały już w Polsce, i nakazała im opuszczenie terytorium Niemiec pod rygorem wydalenia.
- 24 W dniu 7 listopada 2014 r. decyzja ta została uchylona wyłącznie w odniesieniu do nakazu opuszczenia terytorium Niemiec pod rygorem wydalenia.
- 25 W dniu 7 marca 2018 r. skarżąca w postępowaniu głównym, urodzona w Niemczech w dniu 21 grudnia 2015 r., która, podobnie jak jej rodzice i pięcioro rodzeństwa, jest obywatelką Federacji Rosyjskiej, złożyła do władz niemieckich wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej.
- 26 Na mocy dwóch decyzji Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (federalnego urzędu ds. migracji i uchodźców, Niemcy), wydanych odpowiednio w dniach 14 lutego 2019 r. i 19 marca 2019 r., wobec rodziców i rodzeństwa skarżącej w postępowaniu głównym został orzeczony nowy nakaz opuszczenia terytorium niemieckiego pod rygorem wydalenia ze względu na ochronę międzynarodową, która już została przyznana im w Polsce. Wniesione od tych decyzji odwołania nie zostały jeszcze rozstrzygnięte.

- 27 Decyzją z dnia 20 marca 2019 r. federalny urząd ds. migracji i uchodźców odrzucił złożony przez skarżącą w postępowaniu głównym wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej jako niedopuszczalny na podstawie § 29 ust. 1 pkt 1 lit. a) ustawy o prawie azylu w związku z art. 20 ust. 3 zdanie drugie rozporządzenia Dublin III.
- 28 Skarżąca w postępowaniu głównym wniosła na tę decyzję skargę do sądu odsyłającego. Zdaniem tego sądu w odniesieniu do złożonego przez skarżącą w postępowaniu głównym wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej nie zostało wszczęte żadne postępowanie w sprawie ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego zgodnie z rozporządzeniem Dublin III. W tych okolicznościach sąd odsyłający staje przed pytaniem, czy na podstawie rozporządzenia Dublin III Republika Federalna Niemiec jest państwem członkowskim odpowiedzialnym za rozpatrzenie złożonego przez skarżącą w postępowaniu głównym wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, a jeśli tak, to czy to państwo członkowskie jest jednak uprawnione do odrzucenia tego wniosku jako niedopuszczalnego.
- 29 W tych okolicznościach Verwaltungsgericht Cottbus (sąd administracyjny w Chociebużu, Niemcy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy ze względu na zawarty w prawie Unii cel zapobiegania wtórnym przepływom osób ubiegających się o ochronę międzynarodową i ogólną zasadę jedności rodziny wyrażoną w rozporządzeniu Dublin III wymagane jest zastosowanie w drodze analogii art. 20 ust. 3 tego rozporządzenia w sytuacji, w której małoletnie dziecko i jego rodzice składają wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej w tym samym państwie członkowskim, ale rodzice korzystają już z ochrony międzynarodowej w innym państwie członkowskim, podczas gdy dziecko urodziło się dopiero w państwie członkowskim, w którym złożyło wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej?
 - 2) W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pierwsze pytanie, czy należy odstąpić od rozpatrzenia wniosku małoletniego dziecka o udzielenie ochrony międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem Dublin III i wydać decyzję o przekazaniu na podstawie art. 26 tego rozporządzenia ze względu na to, że przykładowo za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego przez małoletnie dziecko odpowiedzialne jest państwo członkowskie, w którym jego rodzice korzystają z ochrony międzynarodowej?
 - 3) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na drugie pytanie, czy art. 20 ust. 3 rozporządzenia Dublin III ma w drodze analogii zastosowanie również w zakresie, w jakim w zdaniu drugim uznaje za zbytECzne prowadzenie nowego postępowania w celu przejęcia dziecka, które urodziło się po przyjeździe, chociaż wtedy istnieje ryzyko, że przyjmujące państwo członkowskie nie będzie miało wiedzy o ewentualnej konieczności przejęcia lub też nie małoletniego dziecka lub że zgodnie ze swoją praktyką administracyjną odmówi analogicznego zastosowania art. 20 ust. 3 tego rozporządzenia, a tym samym będzie istnieć ryzyko, że małoletnie dziecko stanie się »refugee in orbit«?
 - 4) W przypadku udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytania drugie i trzecie, czy decyzja o niedopuszczalności na podstawie zastosowania w drodze analogii art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy w sprawie procedur może zostać wydana w stosunku do małoletniego dziecka, które złożyło wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w jednym państwie członkowskim, również wtedy, gdy to nie samo dziecko, lecz jego rodzice korzystają z ochrony międzynarodowej w innym państwie członkowskim?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 30 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy zważywszy na cel rozporządzenia Dublin III, jakim jest zapobieganie wtórnym przepływom osób ubiegających się o ochronę międzynarodową i zagwarantowanie przysługującego im prawa podstawowego do poszanowania życia rodzinnego, a w szczególności utrzymania jedności rodziny, art. 20 ust. 3 tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że znajduje on zastosowanie w drodze analogii do sytuacji, w której małoletni i jego rodzice składają wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej w państwie członkowskim, w którym ten małoletni się urodził, mimo że jego rodzicom przyznano już ochronę międzynarodową w innym państwie członkowskim.
- 31 W tym względzie należy przypomnieć, że art. 20 rozporządzenia Dublin III, zatytułowany „Wszczęcie postępowania” i zawarty w rozdziale VI tego rozporządzenia, który sam nosi tytuł „Postępowania w sprawie przejęcia i wtórnego przejęcia”, stanowi w ust. 3 zdanie pierwsze, że do celów owego rozporządzenia status małoletniego towarzyszącego wnioskodawcy i odpowiadającego definicji członka rodziny jest rozpatrywany nieodłącznie od statusu tego członka jego rodziny przez państwo członkowskie odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej temu członkowi rodziny, nawet jeżeli małoletni sam nie jest wnioskodawcą, o ile najlepiej zabezpiecza to jego interesy. W powyższym art. 20 ust. 3 zdanie drugie uściślono, że w identyczny sposób traktowane są dzieci urodzone po przyjeździe wnioskodawcy na terytorium państw członkowskich, bez potrzeby wszczęcia nowego postępowania w celu ich przejęcia.
- 32 Z jasnego brzmienia art. 20 ust. 3 rozporządzenia Dublin III wynika, że zakłada on, iż członkowie rodziny małoletniego nadal mają status „wnioskodawcy” w rozumieniu art. 2 lit. c) tego rozporządzenia i że w związku z tym nie reguluje on sytuacji małoletniego urodzonego po uzyskaniu przez członków jego rodziny ochrony międzynarodowej w państwie członkowskim innym niż to, w którym małoletni się urodził i zamieszkuje z rodziną.
- 33 Ponadto, wbrew twierdzeniom rządu niemieckiego, bez znaczenia jest w tym względzie kwestia, czy wspomniani członkowie rodziny złożyli nowy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w tym ostatnim państwie członkowskim i czy państwo to odrzuciło takie wnioski jako niedopuszczalne przed narodzinami małoletniego, o którym mowa, czy po jego urodzeniu. Należy bowiem przypomnieć, że państwo członkowskie może skutecznie zwrócić się do innego państwa członkowskiego o przejęcie bądź wtórne przejęcie – w ramach określonych w tym rozporządzeniu procedur – obywatela państwa trzeciego, który złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w pierwszym z tych państw członkowskich po przyznaniu mu ochrony uzupełniającej w drugim z nich (zob. podobnie wyrok z dnia 19 marca 2019 r., Ibrahim i in., C-297/17, C-318/17, C-319/17 i C-438/17, EU:C:2019:219, pkt 78).
- 34 Co się tyczy kwestii, czy art. 20 ust. 3 rozporządzenia Dublin III może niemniej jednak znajdować zastosowanie w drodze analogii do sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, należy podkreślić, że – jak zauważył w istocie rzecznik generalny w pkt 28 opinii – sytuacja małoletniego, którego członkowie rodziny są osobami ubiegającymi się o ochronę międzynarodową, i sytuacja małoletniego, którego członkom rodziny przyznano już taką ochronę, nie są porównywalne w kontekście systemu ustanowionego w rozporządzeniu

Dublin III, ponieważ pojęcia „wnioskodawcy” i „beneficjenta ochrony międzynarodowej”, zdefiniowane odpowiednio w art. 2 lit. c) i f) tego rozporządzenia, odnoszą się do dwóch różnych statusów prawnych regulowanych odmiennymi przepisami owego rozporządzenia.

- 35 W tym względzie, jak zauważył rzecznik generalny w tym samym punkcie opinii, prawodawca Unii dokonał w szczególności rozróżnienia między sytuacją małoletniego, którego członkowie rodziny są już beneficjentami ochrony międzynarodowej w państwie członkowskim, o której mowa w art. 9 rozporządzenia Dublin III, a sytuacją małoletniego, którego członkowie rodziny są osobami ubiegającymi się o ochronę międzynarodową, o której mowa w art. 10 i art. 20 ust. 3 tego rozporządzenia.
- 36 W pierwszej z tych sytuacji, która odpowiada sytuacji rozpatrywanej w postępowaniu głównym, zastosowanie w drodze analogii art. 20 ust. 3 rozporządzenia Dublin III do danego małoletniego pozbawiłoby zarówno tego małoletniego, jak i państwo członkowskie, które udzieliło ochrony międzynarodowej członkom jego rodziny, możliwości zastosowania mechanizmów przewidzianych w tym rozporządzeniu.
- 37 W szczególności zastosowanie w drodze analogii art. 20 ust. 3 zdanie drugie rozporządzenia Dublin III do takiego małoletniego skutkowałoby tym, że wobec tego małoletniego mogłaby zostać wydana decyzja o przekazaniu bez wszczęcia wobec niego postępowania w sprawie przejścia. Tymczasem zwolnienie z obowiązku wszczęcia postępowania w sprawie przejścia małoletniego urodzonego po przybyciu wnioskodawcy na terytorium państw członkowskich, przewidziane w art. 20 ust. 3 zdanie drugie rozporządzenia Dublin III, zakłada, że małoletni zostanie objęty postępowaniem wszczętym w stosunku do członków jego rodziny, a tym samym że postępowanie to jest w toku, co właśnie nie ma miejsca, w przypadku gdy tym członkom rodziny przyznano już ochronę międzynarodową w innym państwie członkowskim.
- 38 Co więcej, umożliwienie, poprzez zastosowanie w drodze analogii art. 20 ust. 3 zdanie drugie rozporządzenia Dublin III, państwu członkowskiemu urodzenia małoletniego przyjęcia decyzji o jego przekazaniu bez przeprowadzenia postępowania w sprawie przejścia prowadziłoby w szczególności do obejścia terminu przewidzianego w tym względzie w art. 21 ust. 1 akapit pierwszy tego rozporządzenia oraz do tego, że państwo członkowskie, które udzieliło ochrony międzynarodowej członkom rodziny przed urodzeniem tego małoletniego, zostałoby postawione przed faktem wydania takiej decyzji, mimo że nie zostało o niej poinformowane i nie mogło uznać swojej odpowiedzialności za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej owemu małoletniemu.
- 39 Ponadto należy stwierdzić, że prawodawca Unii przewidział szczególne zasady, w przypadku gdy postępowanie wszczęte wobec członków rodziny małoletniego zostało już zakończone i ci członkowie rodziny nie są już wnioskodawcami w rozumieniu art. 2 lit. c) rozporządzenia Dublin III, lecz zezwolono im na pobyt jako beneficjentom ochrony międzynarodowej w państwie członkowskim. Sytuacja ta jest w szczególności uregulowana w art. 9 tego rozporządzenia.
- 40 Artykuł 9 rozporządzenia Dublin III stanowi bowiem, że w przypadku gdy wnioskodawca ma członka rodziny – bez względu na to, czy rodzina została założona jeszcze w kraju pochodzenia – któremu zezwolono na pobyt jako beneficjentowi ochrony międzynarodowej w państwie członkowskim, to państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, pod warunkiem że zainteresowane osoby wyrażą taką wolę na piśmie.

- 41 Prawdą jest, jak zauważyły niektóre zainteresowane strony na rozprawie, że okoliczność, iż zastosowanie kryterium ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego zawarte w art. 9 rozporządzenia Dublin III jest uzależnione od wyraźnego warunku, by zainteresowane osoby wyraziły taką wolę na piśmie, wyklucza zastosowanie tego kryterium w braku wyrażenia takiej woli. Sytuacja ta może wystąpić w szczególności w przypadku, gdy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej dotyczący danego małoletniego został złożony po nielegalnym wtórnym przemieszczeniu się jego rodziny z pierwszego państwa członkowskiego do państwa członkowskiego, w którym wniosek ten został złożony. Jednakże okoliczność ta nie zmienia faktu, że prawodawca Unii przewidział w przywołanym art. 9 przepis, który dokładnie obejmuje sytuację taką jak ta rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której członkowie rodziny wnioskodawcy sami nie są już wnioskodawcami, lecz korzystają z ochrony międzynarodowej przyznanej przez państwo członkowskie.
- 42 Ponadto, mając na uwadze jasne brzmienie art. 9 tego rozporządzenia, nie można odstąpić od ustanowionego w tym artykule wymogu pisemnego wyrażenia woli przez zainteresowane osoby. Tym samym zapobieganie wtórnym przepływom osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, które stanowi – jak zauważył Trybunał (wyrok z dnia 2 kwietnia 2019 r., H. i R., C-582/17 i C-583/17, EU:C:2019:280, pkt 77) – jeden z celów przyświecających rozporządzeniu Dublin III, nie może uzasadniać odmiennej wykładni tego artykułu.
- 43 To samo dotyczy procedury przewidzianej w art. 17 ust. 2 rozporządzenia Dublin III, zgodnie z którą państwo członkowskie, w którym złożono wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, może w dowolnym momencie, zanim zostanie podjęta pierwsza decyzja co do istoty, zwrócić się do innego państwa członkowskiego o przejęcie osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, by połączyć wszelkie osoby należące do rodziny ze względów humanitarnych, pod warunkiem że zainteresowane osoby wyrażą zgodę na piśmie.
- 44 W tych okolicznościach w sytuacji, w której zainteresowane osoby nie wyraziły na piśmie woli, aby państwem członkowskim odpowiedzialnym za rozpatrzenie wniosku małoletniego o udzielenie ochrony międzynarodowej było państwo, w którym członkowie jego rodziny uzyskali zezwolenie na pobyt jako beneficjenci ochrony międzynarodowej, ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego należy dokonać na podstawie art. 3 ust. 2 rozporządzenia Dublin III. I tak zgodnie z tym przepisem, znajdującym zastosowanie pomocniczo, w przypadku gdy nie można wyznaczyć państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu na podstawie kryteriów wymienionych w tym rozporządzeniu, odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu jest pierwsze państwo członkowskie, w którym wniosek został złożony.
- 45 W świetle całości powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, iż art. 20 ust. 3 rozporządzenia Dublin III należy interpretować w ten sposób, że nie znajduje on zastosowania w drodze analogii do sytuacji, w której małoletni i jego rodzice składają wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej w państwie członkowskim, w którym ten małoletni się urodził, mimo że jego rodzicom przyznano już ochronę międzynarodową w innym państwie członkowskim.

W przedmiocie pytań drugiego i trzeciego

- 46 Ze względu na odpowiedź udzieloną na pytanie pierwsze nie ma potrzeby udzielenia odpowiedzi na pytania drugie i trzecie.

W przedmiocie pytania czwartego

- 47 Poprzez pytanie czwarte sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy w sprawie procedur należy interpretować w ten sposób, że pozwala on poprzez jego zastosowanie w drodze analogii odrzucić jako niedopuszczalny wniosek o udzielenie małoletniemu ochrony międzynarodowej, jeżeli to nie temu małoletniemu, a jego rodzicom przyznano ochronę międzynarodową w innym państwie członkowskim.
- 48 Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 33 ust. 1 dyrektywy w sprawie procedur od państw członkowskich nie wymaga się oceny, czy wnioskodawca kwalifikuje się do objęcia go ochroną międzynarodową zgodnie z dyrektywą 2011/95, w przypadku gdy wniosek jest uznany za niedopuszczalny na mocy tego artykułu. W tym zakresie w art. 33 ust. 2 dyrektywy proceduralnej wyliczono w sposób wyczerpujący przypadki, w których państwa członkowskie mogą uznać wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny [wyroki: z dnia 19 marca 2019 r., Ibrahim i in., C-297/17, C-318/17, C-319/17 i C-438/17, EU:C:2019:219, pkt 76; a także z dnia 22 lutego 2022 r., Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Jedność rodziny – Wcześniej przyznana ochrona), C-483/20, EU:C:2022:103, pkt 23].
- 49 Wyczerpujący charakter wspomnianego wyliczenia wynika zarówno z brzmienia tego przepisu, w szczególności z poprzedzenia wyliczenia podstaw niedopuszczalności wyrażeniem „wyłącznie”, jak i z jego celu, który – jak zauważył już Trybunał – polega na złagodzeniu obowiązku państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej poprzez określenie przypadków, w których taki wniosek jest uznawany za niedopuszczalny [wyrok z dnia 19 marca 2020 r., Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tompá), C-564/18, EU:C:2020:218, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo]. Ponadto w świetle tego celu art. 33 ust. 2 dyrektywy w sprawie procedur ma jako całość charakter derogacyjny względem ciążącego na państwach członkowskich obowiązku merytorycznego rozpatrywania wszystkich wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej.
- 50 Zgodnie z art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy w sprawie procedur państwa członkowskie mogą uznać wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny, jeżeli inne państwo członkowskie udzieliło już ochrony międzynarodowej. Możliwość ta wynika w szczególności z doniosłości w prawie Unii zasady wzajemnego zaufania, w szczególności w zakresie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, jaką stanowi Unia – zasady, której przepis ten stanowi wyraz w ramach ustanowionej w tej dyrektywie wspólnej procedury azylowej [zob. podobnie wyrok z dnia 22 lutego 2022 r., Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Jedność rodziny – Wcześniej przyznana ochrona), C-483/20, EU:C:2022:103), pkt 28, 29].
- 51 Niemniej jednak zarówno z wyczerpującego charakteru wyliczenia zawartego w art. 33 ust. 2 dyrektywy w sprawie procedur, jak i z derogacyjnego charakteru podstaw niedopuszczalności wynika, że fakt zamieszczenia tego wyliczenia oznacza, iż art. 33 ust. 2 lit. a) tej dyrektywy powinien podlegać wykładni ścisłej, a zatem nie można go stosować do sytuacji, która nie odpowiada jego brzmieniu.
- 52 Zakres stosowania *ratione personae* tego przepisu nie może w konsekwencji rozciągać się na osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową, która sama nie uzyskała ochrony, o której mowa w tym przepisie. Wykładnię tę potwierdza motyw 43 dyrektywy w sprawie procedur, który precyzuje, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 40 opinii, zakres tej podstawy

niedopuszczalności, stanowiąc, że państwa członkowskie nie powinny być zobowiązane do merytorycznej oceny wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, w przypadku gdy kraj pierwszego azylu przyznał „wnioskodawcy” status uchodźcy lub inną wystarczającą ochronę.

- 53 W konsekwencji w sytuacji takiej jak ta rozpatrywana w postępowaniu głównym, gdy wnioskodawca jest małoletnim, którego członkom rodziny przyznano ochronę międzynarodową w innym państwie członkowskim, lecz który sam nie korzysta z takiej ochrony, ów wnioskodawca nie jest objęty zakresem stosowania wyjątku przewidzianego w art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy w sprawie procedur. Jego wniosku nie można zatem uznać za niedopuszczalny na tej podstawie.
- 54 Ponadto przepis ten nie może być stosowany w drodze analogii w celu uzasadnienia w tej sytuacji decyzji o niedopuszczalności. Takie stosowanie nie uwzględniałoby bowiem nie tylko wyczerpującego charakteru wyliczenia zawartego w art. 33 ust. 2 dyrektywy w sprawie procedur, ale również faktu, że sytuacja takiego małoletniego nie jest porównywalna z sytuacją osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, której przyznano już taką ochronę w innym państwie członkowskim, która to okoliczność wyklucza jakąkolwiek analogię.
- 55 W świetle całości powyższych rozważań odpowiedź na pytanie czwarte winna brzmieć: art. 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy w sprawie procedur należy interpretować w ten sposób, że nie znajduje on zastosowania w drodze analogii do wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w państwie członkowskim przez małoletniego, jeżeli to nie temu małoletniemu, a jego rodzicom przyznano ochronę międzynarodową w innym państwie członkowskim.

W przedmiocie kosztów

- 56 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 20 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca**

należy interpretować w ten sposób, że:

nie znajduje on zastosowania w drodze analogii do sytuacji, w której małoletni i jego rodzice składają wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej w państwie członkowskim, w którym ten małoletni się urodził, mimo że jego rodzicom przyznano już ochronę międzynarodową w innym państwie członkowskim.

- 2) Artykuł 33 ust. 2 lit. a) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej**

należy interpretować w ten sposób, że:

nie znajduje on zastosowania w drodze analogii do wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w państwie członkowskim przez małoletniego, jeżeli to nie temu małoletniemu, a jego rodzicom przyznano ochronę międzynarodową w innym państwie członkowskim.

Podpisy